

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Landsbygdsministern

Till riksdagen

Svar på fråga 2024/25:1369 av Katarina Luhr (MP)
Åtgärder mot PFAS i livsmedel

Katarina Luhr har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen planerar för att säkerställa att PFAS-föreningar inte ska fortsätta att förorena vårt dricksvatten och förgifta vår fisk och våra skaldjur.

Regeringen ser mycket allvarligt på spridningen av PFAS-ämnen i miljön och i livsmedelskedjan där de utgör en risk för konsumenternas hälsa. PFAS-ämnena är en stor och komplex grupp av ämnen, fler än 10 000, och med en bred användning i samhället. Vissa av dessa ämnen är misstänkt cancerframkallande, kan orsaka fosterskador, skador på immunförsvaret och inre organ. PFAS-ämnen kan också vara hormonstörande och orsaka allvarliga skador i miljön. Forskning om ämnena visar att det finns starka skäl att anta att alla PFAS-ämnen har liknande egenskaper. Gemensamt för dem är att de är syntetiskt framställda och att de inte bryts ned, eller bryts ned extremt långsamt till andra PFAS-ämnen. Många av ämnena är vattenlösliga och mycket rörliga i mark, luft och vatten.

De PFAS-ämnen som redan finns i miljön är tyvärr långlivade och kommer att finnas kvar under överskådlig tid, trots ansträngningar med sanering av mark och vatten. Genom närvaron i miljön utgör de också en risk i livsmedelskedjan. För att skydda konsumenterna från hälsorisker finns sedan 2023 EU-gemensamma gränsvärden för flera animaliska livsmedel. Livsmedelsverket har sedan 2014 haft nationella åtgärdsgränser för PFAS-ämnen i dricksvatten. Myndigheten beslutade 2022 om nya dricksvattenföreskrifter med anledning av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten. Kraftigt skärpta gränsvärden för PFAS-ämnen i dricksvatten kommer att börja gälla från och med den 1 januari 2026. Regeringen och den ansvariga myndigheten Livsmedelsverket följer nära frågan om PFAS-ämnen i livsmedelskedjan.

Den enskilt viktigaste åtgärden för att långsiktigt komma till rätta med spridningen av PFAS-ämnen i miljön och i livsmedelskedjan är en bred begränsning av ämnesgruppen. Sverige är en av de medlemsstater som har tagit täten i det arbetet. Kemikalieinspektionen har tillsammans med myndigheter i fyra andra länder lagt fram ett underlag med förslag till ett brett förbud för PFAS-ämnen under den s.k. Reach-förordningen. Förslaget är att förbjuda all resterande användning inom EU som inte är nödvändig för samhället. Förslaget behandlas nu i Europeiska kemikaliemyndighetens

vetenskapliga kommittéer. Nästa steg är att Europeiska kommissionen lägger fram ett slutligt förslag för medlemsstaterna att ta ställning till.

Vidare pågår ett arbete på EU-nivå med att reducera användningen och utsläppen av PFAS-ämnen som används i växtskyddsmedel. I detta arbete driver Sverige en restriktiv linje när det gäller att tillåta användning och utsläpp av PFAS-ämnen. Frågan diskuteras på varje möte i EU-kommissionens kommitté för behöriga myndigheter för växtskyddsmedel. Detta har hittills lett till att tre verksamma ämnen som identifierats som PFAS-ämnen inte längre är godkända för användning inom EU. Växtskyddsmedel som innehåller dessa tre PFAS-ämnen fasas nu ut och kommer inom kort att inte längre få användas i Sverige.

Sammanfattningsvis vill jag och regeringen se ett PFAS-förbud i EU för all användning av PFAS-ämnen där det inte har visats att ämnena är nödvändiga för samhället. Regeringen fortsätter att arbeta aktivt inom EU för att så snabbt som möjligt få detta på plats. Samtidigt arbetar regeringen också för att minska risker med och spridning av PFAS-ämnen som redan finns ute i samhället och miljön. Allt för att skydda både miljön och människors hälsa.

Stockholm den 2 september 2025

Peter Kullgren